

Sınıf öğretmenlerinin çocuk haklarına yönelik tutumları ile yansıtıcı düşünme eğilimleri arasındaki ilişkinin incelenmesi

Investigation of the relationship between the children rights attitudes and reflective thinking tendencies of primary school teachers

Büşra KARTAL¹ , Belgin ARSLAN CANSEVER^{2*}

¹ Milli Eğitim Bakanlığı, Diyarbakır, Türkiye

² Ege Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, İzmir, Türkiye

Bu çalışma birinci yazarın ikinci yazar danışmanlığında tamamladığı yüksek lisans tezinden üretilmiş olup Ege Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Koordinasyon Birimi tarafından desteklenmiştir. Proje Numarası: 22578

Özet: İlkokul, çocuk haklarına ilişkin farkındalığın kazandırılmasında önemli bir dönemdir. Bu dönemde çocuklara temel bilgi ve becerilerin yanı sıra tutum ve davranışların kazandırılmasında sınıf öğretmenleri etkin rol oynamaktadır. Sınıf öğretmenlerinin çocuk hakları konusundaki tutumları, onların sınıf içi eğitim ve öğretim uygulamalarına yansımaktadır. Yansıtıcı düşünme becerisi, sınıf öğretmenlerinin çocuk hakları konusunda öznel değerlendirmeler yapabilmelerine olanak sağlamaktadır. Bu bağlamda araştırmanın amacı sınıf öğretmenlerinin çocuk haklarına yönelik tutumları ile yansıtıcı düşünme eğilimleri arasındaki ilişki durumunun incelenmesidir. Araştırma, nicel araştırma yönteminin tekil tarama ve ilişkisel tarama modellerinde gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın çalışma grubunu küme örnekleme yöntemi ile belirlenen İzmir'deki ilkokullarda görev yapan 394 sınıf öğretmeni oluşturmaktadır. Veriler, Çocuk Haklarına Yönelik Tutum Ölçeği (Karaman Kepenekçi, 2006) ile Yansıtıcı Düşünme Eğilimleri Ölçeği (Semerci, 2007) kullanılarak toplanmıştır. Verilerin analizinde Mann Whitney U ve Kruskal Wallis H testi ile Spearman Rho korelasyon testi kullanılmıştır. Araştırma sonucu, sınıf öğretmenlerinin gerek çocuk haklarına yönelik tutumlarının gerekse yansıtıcı düşünme eğilimlerinin ayrı ayrı çok yüksek düzeyde olduğunu ortaya koymuştur. Bunun yanı sıra sınıf öğretmenlerinin çocuk haklarına yönelik tutumları ile yansıtıcı düşünme eğilimleri arasında pozitif yönde orta düzeyde bir ilişki bulunmuştur.

Anahtar Sözcükler: Çocuk hakları, ilkokul, sınıf öğretmeni, yansıtıcı düşünme, tutum.

Abstract: Primary school is an important period for raising awareness of children's rights. In this period, primary school teachers play an active role in providing children with basic knowledge and skills as well as attitudes and behaviors. Primary school teachers' attitudes towards children's rights are reflected in their classroom teaching and learning practices. Reflective thinking skills enable primary school teachers to evaluate children's rights subjectively. In this context, the aim of this study is to examine the relationship between primary school teachers' attitudes towards children's rights and their reflective thinking tendencies. The research was conducted in single survey and relational survey models of quantitative research method. The study group of the research consists of 394 primary school teachers working in primary schools in İzmir determined by cluster sampling method. The data were collected using the Questionnaire for Measuring Attitudes towards Children's Rights (Karaman Kepenekci, 2006) and the Reflective Thinking Tendency Scale (Semerci, 2007). The data were analysed using Mann-Whitney U and Kruskal-Wallis H tests, as well as Spearman's Rho correlation test. The results of the research showed that both the attitudes towards children's rights and the reflective thinking tendencies of the primary school teachers were at very high levels. As a result of the research, a positive, moderate relationship was found between primary school teachers' attitudes towards children's rights and their reflective thinking dispositions.

Keywords: Children's rights, primary school, primary school teacher, reflective thinking, attitude.

1. Giriş

İlkokul, çocukların kişilik gelişiminin temellerinin atılmasının yanı sıra temel insan haklarına ilişkin farkındalıklarının oluştuğu, kritik öneme sahip bir dönemdir. Bu süreçte sınıf öğretmenleri çocuklara, akademik bilgi aktarımı ile değerler

İletişim Yazarı* Eposta: bacansever@gmail.com
Geliş/Received: 15.10.2024
Revizyon/Revised: 28.04.2025
Kabul/Accepted: 30.04.2025

© Author(s) 2025. This work is distributed under <https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>

eğitiminin kazandırılmasında merkezi bir rol üstlenmektedirler. İlkokulda çocukların hak temelli bir yaklaşım geliştirmeleri sınıf öğretmenlerinin çocuk hakları konusundaki tutumları ile yakından ilişkili olup bu tutumun şekillenmesinde ise öğretmenin yansıtıcı düşünme becerisi temel belirleyicilerdendir. Yansıtıcı düşünme becerisi, üst düzey düşünme biçimi olup 21. yüzyıl becerileri arasında yer almaktadır. Taggart ve Wilson (2005) yansıtıcı düşünme kavramını, eğitim ile ilgili bir sorun üzerinde fikir üretmek mantıklı karar verme ve bu verilen kararın değerlendirilmesi süreci olarak tanımlar. Abrouq'a (2024) göre ise yansıtıcı düşünme, bireyin deneyimlerini değerlendirmesi doğrultusunda davranışlarını ve inançlarını yeniden yapılandırmasıdır. Bu tanımlar çerçevesinde, yansıtıcı düşünme becerisinin, öğretmenlerin çocuk haklarına yönelik tutumlarını sorgulamalarında, bu tutumlarını yeniden düzenlemelerinde ve bu konuda etik kararlar almalarında kritik bir rol oynadığı söylenebilir. Alanyazındaki araştırmaların öğretmenlerin ve öğretmen adaylarının çocuk haklarına ilişkin tutum ve görüşleri (Al-Waly & Ma'ala, 2021; Dönmez, 2015; Erdoğan, 2018; Korkmazer, 2021; Lundy, 2019; Srinivasarao, 2020; Yenilmez, 2022) ile yansıtıcı düşünme düzeyi ve eğilimlerini (Akar, 2019; Aldahmash, Alshalhoub & Naji, 2021; Alp & Taşkın, 2008; Davranmaz, 2021; Kaf Hasırcı & Sadık, 2011; Weber, 2013) birbirinden bağımsız şekilde ele aldığı görülmektedir. Alanyazında bu iki kavramın birbirleriyle olan ilişkisine yönelik çalışma sayısı ise oldukça sınırlıdır. Bu araştırma, sınıf öğretmenlerinin çocuk haklarına yönelik tutumları ile yansıtıcı düşünme eğilimleri arasındaki ilişkinin incelenmesine odaklanmaktadır. Bu ilişkinin incelenmesi üç temel gerekçeye dayandırılarak açıklanabilir. Bu gerekçelerden ilki, sınıf öğretmenlerinin, çocuk hakları konusunda öğrencilerine öğrenme yaşantılarını aktarmasıdır. Böylece sınıf öğretmeni öğrencilerin edindikleri bilgileri kullanıp düşüncelerini ifade etmelerini sağlamada etkili bir rol üstlenmektedir. İkincisi alanyazında yansıtıcı düşünme eğilimi ile tutum, motivasyon gibi duyuşsal özellikler arasındaki ilişkinin incelendiği çalışmalar oldukça sınırlıdır. Yansıtıcı düşünme, hem öğretmenlerin hem de öğrencilerin tutum ve davranışlarını etkileyen temel bir zihinsel süreçtir (Demirel, 2010). Sonuncu gerekçe ise, sınıf öğretmenlerinin çocuk hakları ile ilgili günlük yaşamda ya da sınıf içinde karşılaştıkları sorunlara çözüm üretme becerileri öğrenciler tarafından doğrudan gözlemlenmekte ve öğretmeni bir rol-model konumuna taşımaktadır. Mevcut araştırma, çocuk hakları ve yansıtıcı düşünme gibi genellikle ayrı ayrı incelenen iki alanı bütünleştirmesi; bu iki değişkenin birbirini nasıl etkilediğini araştırarak pedagojik duyarlılığın bilişsel düşünmeyle nasıl kesiştiğini sorgulaması bakımından önemlidir. Ayrıca araştırma, cinsiyet, yaş, kıdem, mezuniyet vb. değişkenlerle çok yönlü ve kapsamlı bir analiz sunmaktadır. Çalışma, MEB (2006) öğretmen yeterlikleriyle uyumlu olup öğretmen yetiştirme süreçlerine yönelik somut çıkarımlarıyla uygulamaya dönük katkı sunmaktadır. Araştırmada aşağıdaki sorulara yanıtlar aranmıştır:

1. Sınıf öğretmenlerinin yansıtıcı düşünme eğilimleri ne düzeydedir?
2. Sınıf öğretmenlerinin çocuk haklarına yönelik tutumları ne düzeydedir?
3. Sınıf öğretmenlerinin yansıtıcı düşünme eğilimleri; cinsiyete, yaşa, mezun olunan fakülte türüne ve kıdem yılına göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
4. Sınıf öğretmenlerinin çocuk haklarına yönelik tutumları; cinsiyete, yaşa, mezun olunan fakülte türüne ve kıdem yılına göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
5. Sınıf öğretmenlerinin çocuk haklarına yönelik tutumları ile yansıtıcı düşünme eğilimleri arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

2. Yöntem

2.1. Araştırma Deseni

Bu araştırmada, nicel araştırma türlerinden tekil ve ilişkisel tarama modelinden yararlanılmıştır. Tekil tarama modelinde, araştırmanın konusu olan değişkenlerin mevcut durumları betimlenir. İlişkisel tarama modeli ise, iki ya da daha çok sayıdaki değişken arasında bir ilişki olup olmadığını belirlemek amacıyla kullanılır (Creswell, 2012; Fraenkel ve Wallen, 2011; Karasar, 2012). Bu araştırmada da sınıf öğretmenlerinin çocuk haklarına yönelik tutumları ile yansıtıcı düşünme eğilimlerinin mevcut durumları ile bu değişkenler arasındaki ilişkinin varlığı ve/veya derecesi belirlenmeye çalışılmıştır.

2.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini İzmir’de devlet okullarında görev yapan 13281 sınıf öğretmeni, örneklemi ise küme örneklemeyle belirlenen 394 sınıf öğretmeni (288 kadın, 106 erkek) oluşturmuştur. Küme örnekleme yönteminin ilkeleri çerçevesinde öncelikle İzmir’deki ilkokullar küme olarak kabul edilmiş, kura yoluyla rastgele seçilen okullarda araştırmaya katılım konusunda gönüllü olan sınıf öğretmenleri araştırmanın örneklemi oluşturmuştur. Katılımcıların demografik özelliklerine Tablo 1’de yer verilmiştir.

Tablo 1

Katılımcıların Demografik Özellikleri

Değişken	Gruplar	N	%
Cinsiyet	Kadın	288	73,1
	Erkek	106	26,9
Yaş	20-35	54	13,7
	36-40	65	16,5
	41-45	49	12,4
	46-50	91	23,1
	51-55	98	24,9
	56 ve üzeri	37	9,4
Kıdem Yılı	1-5 Yıl	14	3,6
	6-10 Yıl	20	5,1
	11-15 Yıl	68	17,3
	16 Yıl ve Üzeri	292	74,1
Mezun Olunan Fakülte Türü	Eğitim Fakültesi	258	65,5
	Fen-Edebiyat Fakültesi	42	10,7
	Yüksekokul	26	6,6
	Eğitim Enstitüsü	7	1,8
	Diğer	61	15,5
Toplam		394	100,0

Tablo 1’e göre araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerinin %73,1’i kadın, %26,9’u ise erkektir. Örneklemde bulunan sınıf öğretmenlerinin %24,9’u 51-55 yaş aralığında ve %23,1’i 46-50 yaş aralığındadır. Ayrıca araştırmada yer alan sınıf öğretmenlerinin %9,4’ü 56 yaş üzeri ve %12,4’ü 41-45 yaş arasındadır. Sınıf öğretmenlerinin %74,1’i 16 yıl ve üzeri ve %17,3’ü 11-15 yıl mesleki kıdeme sahiptir. Sınıf öğretmenlerinin %65,5’i eğitim fakültesi, %15,5’i diğer fakültelerden ve %10,7’si fen-edebiyat fakültesinden mezun olmuştur.

2.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmada veri toplama aracı olarak sınıf öğretmenlerinin cinsiyet, yaş, kıdem yılı ve mezun olunan fakülte türü gibi demografik özelliklerini belirlemek amacıyla araştırmanın yazarları tarafından hazırlanan kişisel bilgi formu; Çocuk Hakları Tutum Ölçeği (Karaman Kepenekçi, 2006) ve Öğretmen ve Öğretmen Adayları Yansıtıcı Düşünme Eğilimleri Ölçeği (Semerci, 2007) kullanılmıştır.

Çocuk hakları tutum ölçeği. *Çocuk Hakları Tutum Ölçeği (ÇHTÖ)*, çocukların ‘yaşamsal, gelişimsel, korunma ve katılım haklarını’ içeren, likert tipinde ve 5 dereceli toplam 22 maddedir. Ölçekten en düşük 22, en yüksek 110 puan alınabilmektedir. Ölçekte yer alan maddelerin korelasyon katsayıları .32 ve .61 değerleri arasındadır. Yapılan güvenirlik çalışması kapsamında da Cronbach Alpha iç tutarlılık katsayısı .85, yarı test güvenirlik katsayısı ise .77 hesaplanmıştır (Karaman Kepenekçi, 2006). Cronbach Alpha analiz değerinin $0.81 < \alpha < 1.00$ arasında olması ölçeğin yüksek güvenirliğe sahip olduğunu (Özdamar, 2002) ve 0.70’ten büyük olması anlamlı ve güvenilir bir ölçek olduğunu göstermektedir (George & Mallery, 2003). Bu araştırma kapsamında ise Cronbach Alpha güvenirlik katsayısı .86 olarak belirlenmiş ve ölçeğin anlamlı ve yüksek güvenirliğe sahip olduğu kabul edilmiştir.

Yansıtıcı düşünme eğilimleri ölçeği. *Öğretmen ve Öğretmen Adayları Yansıtıcı Düşünme Eğilimleri Ölçeği* (Semerci, 2007), sürekli ve amaçlı düşünme, açık fikirlilik, sorgulayıcı ve etkili öğretim, öğretim sorumluluğu ve bilimsellik, araştırmacı, öngörülü ve içten olma ve mesleğe bakış kategorilerini içeren yedi alt boyut ve 35 maddeden oluşmaktadır. Likert tipinde ve 5 dereceli olan ölçekten en düşük 35, en yüksek 175 puan alınabilmektedir. Faktör analizi sonuçlarına göre Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) değeri 0.90; Barlett testi değeri 6811.461 ($Sd=595$, $p<0.05$) hesaplanmıştır. Bu KMO değeri faktör analizinin uygunluğunu ve Barlett testi değeri dağılımın normal olduğunu göstermektedir. Ölçekte yer alan maddelerin madde korelasyon katsayıları .30 ile .60 değerleri arasındadır. Güvenirlik çalışması doğrultusunda da Cronbach Alpha iç tutarlılık katsayısının .90, test tekrar test korelasyon katsayısı 0.74 ve iki yarı puanları arasında yer alan korelasyon kat sayısı 0.77 hesaplanmıştır (Semerci, 2007). Ölçeğin *Mesleğe Bakış* alt boyutunda güvenirlik katsayısı .19 olması bu alt boyutun düşük güvenirliğe sahip olduğunu göstermektedir. Semerci (2007) tarafından bu alt boyutun güvenirlik katsayısı .35, çalışmada ise .19 olarak hesaplanmıştır. Semerci (2007) bu durumu ölçeğin tamamının güvenirlik katsayısını göz önüne alarak güvenilir ve kullanılabilir olduğunu belirtmiştir.

2.4. Veri Analizi

Verilerin analizi SPSS 25.0 programıyla yapılmıştır. Sınıf öğretmenlerinin Kişisel Bilgi Formundan elde edilen demografik bulgular frekans ve yüzde tabloları şeklinde listelenmiştir. Ölçekte yer alan olumsuz maddeler önce ters kodlanmış daha sonra ölçeklerden elde edilen verilerin standart sapma ve ortalama değerleri betimsel istatistik tablosu şeklinde verilmiştir. Verilerin normallik analizi için Kolmogrov-Smirnov testi ile Skewness-Kurtosis değerlerine bakılmıştır. Tablo 2 ve Tablo 3, ölçeklerin normallik analizi sonuçlarını göstermektedir.

Tablo 2

Yansıtıcı düşünme eğilimleri ölçeğinin normallik analizi

Ölçek/ Alt Boyut	Kolmogrov-Smirnov	Sig.	Skewness	Kurtosis
Yansıtıcı Düşünme Eğilimi Ölçeği	0,14	0,000	-1,951	5,858
Sürekli ve Amaçlı Düşünme	0,14	0,000	-1,132	1,125
Açık Fikirlilik	0,31	0,000	-2,925	11,140
Sorgulayıcı ve Etkili Öğretim	0,29	0,000	-4,071	24,909
Öğretim Sorumluluğu ve Bilimsellik	0,17	0,000	-1,490	2,472
Araştırmacı	0,16	0,000	-1,331	1,635
Öngörülü ve İçten Olma	0,20	0,000	-1,599	3,186
Mesleğe Bakış	0,36	0,000	-1,678	1,916

Tablo 3

Çocuk hakları tutum ölçeğinin normallik analizi

Ölçek	Kolmogrov-Smirnov	Sig.	Skewness	Kurtosis
Çocuk Hakları Tutum Ölçeği	0,29	0,000	-3,768	19,478

Büyüköztürk (2011) Skewness-Kurtosis (çarpıklık-basıklık) normal dağılım aralığını -1,0 ile +1,0 olarak kabul etmektedir. Yapılan normallik analizi sonucunda her iki ölçeğin de Skewness ve Kurtosis değerlerinin -1,0 ve +1,0 arasında yer almaması nedeniyle araştırmada kullanılan ölçeklerin normal dağılım göstermediği tespit edilmiştir. Aynı zamanda Kolmogrov-Smirnov testi sonuçları incelendiğinde her iki ölçeğin de normal dağılım göstermediği belirlenmiştir ($p<0.05$). Bu nedenle araştırmada non-parametrik testler kullanılmıştır. Ölçek puanlarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı olup olmama durumu Mann-Whitney U testi; yaş, kıdem yılı ve mezun olunan fakülte türüne göre anlamlı olup olmama durumu ise Kruskal Wallis H testi ile analiz edilmiştir. Kruskal Wallis H testi yapıldıktan sonra gruplar arasında anlamlı bir farklılık görüldüğü durumda bu farklılığın hangi iki grup arasında olduğunu tespit etmek amacıyla Mann Whitney U testi uygulanmış bu testin ortalama puanlarına bakılmıştır. Yapılan analizler için güven aralığı %95 (anlamlılık düzeyi $p<0.05$) olarak belirlenmiştir. Ayrıca sınıf öğretmenlerinin çocuk haklarına yönelik tutumları ile yansıtıcı düşünme eğilimleri arasındaki ilişkiyi belirlemek için Spearman Rho korelasyon testi kullanılmıştır.

3. Bulgular

Yansıtıcı düşünme eğilimleri ölçeğinde bulunan ters maddeler kodlandıktan sonra maddelerin ve ölçeğin genelinin ortalaması alınmıştır. Araştırmanın birinci sorusu olan ‘Sınıf öğretmenlerinin yansıtıcı düşünme eğilimleri ne düzeydedir?’ sorusuna yönelik 394 sınıf öğretmenin ölçekten ve ölçeğin alt boyutlarından aldığı ortalama puanlar incelenmiştir. Tablo 4, analiz sonuçlarını göstermektedir.

Tablo 4

Sınıf öğretmenlerinin yansıtıcı düşünme eğilimi düzeyleri ölçeğine ilişkin betimsel veriler

Ölçek/Alt Boyutlar	N	$\bar{x}$	Ss
Yansıtıcı Düşünme Eğilimleri Ölçeği	394	4,56	0,38
Sürekli ve Amaçlı Düşünme	394	4,35	0,54
Açık Fikirlilik	394	4,73	0,49
Sorgulayıcı ve Etkili Öğretim	394	4,78	0,40
Öğretim Sorumluluğu ve Bilimsellik	394	4,53	0,50
Araştırmacı	394	4,49	0,52
Öngörülü ve İçten Olma	394	4,51	0,57
Mesleğe Bakış	394	4,53	0,77

*1,00-1,79: Çok düşük; 1,80-2,59: Düşük; 2,60-3,39: Orta; 3,40-4,19: Yüksek; 4,20- 5,00: Çok yüksek

Tablo 4’te görüldüğü gibi katılımcıların yansıtıcı düşünme eğilimleri ölçeğinin geneline verdikleri yanıtların ortalama puanları hesaplanmıştır ($\bar{x}=4,56$). Bulgular katılımcıların yansıtıcı düşünme eğilimlerinin çok yüksek düzeyde olduğunu göstermektedir.

Çocuk haklarına yönelik tutum ölçeğinde bulunan ters maddeler kodlandıktan sonra maddelerin ve ölçeğin genelinin ortalaması alınmıştır. Araştırmanın ikinci sorusu olan ‘Sınıf öğretmenlerinin çocuk haklarına yönelik tutumları ne düzeydedir?’ sorusuna yönelik 394 sınıf öğretmenin ölçekten aldığı ortalama puanlar incelenmiştir. Tablo 5, analiz sonuçlarını göstermektedir.

Tablo 5

Sınıf öğretmenlerinin çocuk haklarına yönelik tutumları ölçeğine ilişkin betimsel veriler

Ölçek	N	$\bar{x}$	Ss
Çocuk Hakları Tutum Ölçeği	394	4,87	0,22

*1,00-1,79: Çok düşük; 1,80-2,59: Düşük; 2,60-3,39: Orta; 3,40-4,19: Yüksek; 4,20- 5,00: Çok yüksek

Tablo 5'e göre sınıf öğretmenlerinin çocuk haklarına ilişkin tutum ölçeği cevaplarının ortalama puanları hesaplanmıştır ($\bar{x}=4,87$). Bulgular sınıf öğretmenlerinin çocuk haklarına yönelik tutumlarının çok yüksek düzeyde olduğunu göstermektedir.

Araştırmanın üçüncü sorusu olan 'Sınıf öğretmenlerinin yansıtıcı düşünme eğilimleri; cinsiyete, yaşa, mezun olunan fakülte türüne, kıdem yılına göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?' sorusuna yönelik bulgular incelenmiştir. Sınıf öğretmenlerinin cinsiyetinin yansıtıcı düşünme eğilimi ölçeğinden aldıkları puanlar üzerinde, anlamlı bir farklılık oluşturup oluşturmadığını saptamak amacıyla Mann Whitney-U testi yapılmış olup sonuçlar Tablo 6'da gösterilmiştir.

Tablo 6

Yansıtıcı düşünme eğiliminin cinsiyet değişkenine göre Mann-Whitney U sonuçları

Ölçek/Alt Boyutlar	Gruplar	N	$\bar{x}$	ss	Z	p
Yansıtıcı Düşünme Eğilimi Ölçeği	Kadın	288	4,59	.35	-2,454	0,014*
	Erkek	106	4,47	.43		
Sürekli ve Amaçlı Düşünme	Kadın	288	4,38	.51	-1,448	0,148
	Erkek	106	4,27	.59		
Açık Fikirlilik	Kadın	288	4,75	.48	-2,073	0,038*
	Erkek	106	4,66	.53		
Sorgulayıcı ve Etkili Öğretim	Kadın	288	4,80	.38	-1,470	0,141
	Erkek	106	4,73	.46		
Öğretim Sorumluluğu ve Bilimsellik	Kadın	288	4,55	.49	-1,386	0,166
	Erkek	106	4,48	.51		
Araştırmacı	Kadın	288	4,52	.50	-1,737	0,082
	Erkek	106	4,42	.56		
Öngörülü ve İçten Olma	Kadın	288	4,57	.53	-3,096	0,002*
	Erkek	106	4,35	.66		
Mesleğe Bakış	Kadın	288	4,59	.76	-2,889	0,004*
	Erkek	106	4,39	.78		

*p<0,05

Tablo 6'ya göre araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerinin yansıtıcı düşünme eğilimlerinin cinsiyete göre anlamlı bir farklılık gösterdiği bulunmuştur ($p<0,05$). Kadın sınıf öğretmenlerinin yansıtıcı düşünme eğilimleri ($\bar{x}=4,59$), erkek sınıf öğretmenlerine ($\bar{x}=4,47$) göre daha yüksektir. Bunun yanı sıra sınıf öğretmenlerinin yansıtıcı düşünme eğilimi ölçeğinin alt boyutlarından açık fikirlilik, öngörülü ve içten olma ile mesleğe bakış alt boyutlarının sınıf öğretmenlerinin cinsiyetine göre anlamlı bir farklılık oluşturduğu bulunmuştur ($p<0,05$). Açık fikirlilik alt boyutunda kadın sınıf öğretmenlerinin yansıtıcı düşünme eğilimleri ($\bar{x}=4,75$), erkek sınıf öğretmenlerine göre ($\bar{x}=4,66$) daha yüksek olarak bulgulanmıştır. Benzer biçimde bulgular, öngörülü ve içten olma alt boyutunda kadın sınıf öğretmenlerinin yansıtıcı düşünme eğilimlerinin ($\bar{x}=4,57$), erkek sınıf öğretmenlerine ($\bar{x}=4,35$) göre daha yüksek; mesleğe bakış alt boyutunda da kadın sınıf öğretmenlerinin yansıtıcı düşünme eğilimlerinin ($\bar{x}=4,59$), erkek sınıf öğretmenlerine göre ($\bar{x}=4,39$) daha yüksek olduğunu ortaya koymuştur. Bulgulara göre ölçeğin açık fikirlilik, öngörülü ve içten olma ile mesleğe bakış alt boyutlarında kadın sınıf öğretmenlerinin erkek sınıf öğretmenlerine göre daha olumlu eğilime sahip olduğu söylenebilir. Bulgular, cinsiyetin sınıf öğretmenlerinin yansıtıcı düşünme eğilimlerinin diğer alt boyutlarında anlamlı bir farklılık oluşturmadığını göstermektedir ($p>0,05$).

Araştırmanın üçüncü sorusu çerçevesinde yansıtıcı düşünme eğilimleri ölçeğinden alınan puanların sınıf öğretmenlerinin yaşına göre anlamlı bir farklılık oluşturup oluşturmadığını belirlemek amacıyla Kruskal Wallis H-Testi kullanılmıştır. Bu bulguya ilişkin veriler Tablo 7'de gösterilmiştir

Tablo 7

Yansıtıcı düşünme eğilimi puanlarının yaş değişkenine göre Kruskal-Wallis H sonuçları

Ölçek/Alt Boyutlar	Gruplar	N	$\bar{x}$	ss	H	P
Yansıtıcı Düşünme Eğilimi Ölçeği	20-35	54	4,57	.34	6,875	0,230
	36-40	65	4,59	.32		
	41-45	49	4,51	.37		
	46-50	91	4,60	.42		
	51-55	98	4,53	.36		
	56 ve üzeri	37	4,50	.48		
Sürekli ve Amaçlı Düşünme	20-35	54	4,32	.47	3,770	0,583
	36-40	65	4,39	.48		
	41-45	49	4,37	.55		
	46-50	91	4,37	.60		
	51-55	98	4,33	.51		
	56 ve üzeri	37	4,26	.62		
Açık Fikirlilik	20-35	54	4,81	.45	13,891	0,016*
	36-40	65	4,73	.44		
	41-45	49	4,67	.45		
	46-50	91	4,78	.56		
	51-55	98	4,70	.43		
	56 ve üzeri	37	4,63	.66		
Sorgulayıcı ve Etkili Öğretim	20-35	54	4,80	.24	3,789	0,580
	36-40	65	4,81	.33		
	41-45	49	4,74	.36		
	46-50	91	4,77	.53		
	51-55	98	4,78	.34		
	56 ve üzeri	37	4,76	.57		
Öğretim Sorumluluğu ve Bilimsellik	20-35	54	4,49	.52	5,244	0,387
	36-40	65	4,59	.43		
	41-45	49	4,42	.56		
	46-50	91	4,59	.50		
	51-55	98	4,53	.47		
	56 ve üzeri	37	4,54	.53		
Araştırmacı	20-35	54	4,51	.49	3,197	0,670
	36-40	65	4,54	.40		
	41-45	49	4,50	.59		
	46-50	91	4,55	.50		
	51-55	98	4,44	.55		
	56 ve üzeri	37	4,40	.60		
Öngörülü ve İçten Olma	20-35	54	4,50	.57	5,265	0,384
	36-40	65	4,49	.47		
	41-45	49	4,47	.59		
	46-50	91	4,61	.55		
	51-55	98	4,47	.62		
	56 ve üzeri	37	4,47	.62		
Mesleğe Bakış	20-35	54	4,69	.56	5,982	0,308
	36-40	65	4,61	.67		
	41-45	49	4,34	.95		
	46-50	91	4,58	.79		
	51-55	98	4,45	.81		
	56 ve üzeri	37	4,55	.73		

*p<0,05

Tablo 7'ye göre sınıf öğretmenlerinin yaşı, yansıtıcı düşünme eğilimleri ölçeğinin açık fikirlilik alt boyutunda anlamlı bir farklılık ortaya koymuştur ($p<0,05$). Bu bulguya göre, hangi iki grup arasında anlamlı bir farklılık olduğunu belirlemek amacıyla Mann Whitney U testi uygulanmış bu testin sonucunda 20-35 yaş arasındaki öğretmenlerin 56 ve üzeri yaş arasındaki öğretmenlere göre daha açık fikirli olduğu saptanmıştır ($p<0,05$).

Araştırmanın üçüncü sorusu çerçevesinde yansıtıcı düşünme eğilimleri ölçeğinden alınan puanların sınıf öğretmenlerinin mesleki kıdemlerine göre, anlamlı bir farklılık oluşturup oluşturmadığını tespit etmek amacıyla Kruskal Wallis-H testi uygulanmış ve bulgular Tablo 8'de gösterilmiştir.

Tablo 8

Yansıtıcı düşünme eğilimi puanlarının kıdem yılı değişkenine göre Kruskal-Wallis H sonuçları

Ölçek/Alt Boyutlar	Gruplar	N	$\bar{x}$	ss	H	P
Yansıtıcı Düşünme Eğilimi Ölçeği	1-5 Yıl	14	4,62	.24	0,841	0,840
	6-10 Yıl	20	4,65	.13		
	11-15 Yıl	68	4,52	.42		
	16 Yıl ve üzeri	292	4,55	.38		
Sürekli ve Amaçlı Düşünme	1-5 Yıl	14	4,48	.30	1,976	0,577
	6-10 Yıl	20	4,33	.35		
	11-15 Yıl	68	4,30	.55		
	16 Yıl ve üzeri	292	4,35	.55		
Açık Fikirlilik	1-5 Yıl	14	4,84	.27	2,845	0,416
	6-10 Yıl	20	4,90	.16		
	11-15 Yıl	68	4,74	.52		
	16 Yıl ve üzeri	292	4,71	.51		
Sorgulayıcı ve Etkili Öğretim	1-5 Yıl	14	4,77	.28	1,716	0,633
	6-10 Yıl	20	4,86	.20		
	11-15 Yıl	68	4,80	.32		
	16 Yıl ve üzeri	292	4,77	.44		
Öğretim Sorumluluğu ve Bilimsellik	1-5 Yıl	14	4,55	.33	2,436	0,487
	6-10 Yıl	20	4,64	.24		
	11-15 Yıl	68	4,45	.56		
	16 Yıl ve üzeri	292	4,55	.50		
Araştırmacı	1-5 Yıl	14	4,55	.39	0,685	0,877
	6-10 Yıl	20	4,60	.27		
	11-15 Yıl	68	4,44	.56		
	16 Yıl ve üzeri	292	4,49	.53		
Öngörülü ve İçten Olma	1-5 Yıl	14	4,57	.45	4,943	0,176
	6-10 Yıl	20	4,60	.46		
	11-15 Yıl	68	4,38	.60		
	16 Yıl ve üzeri	292	4,53	.57		
Mesleğe Bakış	1-5 Yıl	14	4,60	.68	2,816	0,421
	6-10 Yıl	20	4,82	.46		
	11-15 Yıl	68	4,46	.71		
	16 Yıl ve üzeri	292	4,51	.80		

*p<0,05

Tablo 8'e göre sınıf öğretmenlerinin mesleki kıdemleri, yansıtıcı düşünme eğilimi ölçeğinin geneli ve alt boyutlarında anlamlı bir farklılık oluşturmamıştır ($p>0,05$). Araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerinin kıdem yılı farketmeksizin yansıtıcı düşünme eğilimi ölçeğine ve alt boyutlarına benzer yanıtlar verdiğini göstermektedir.

Araştırmanın üçüncü sorusu çerçevesinde yansıtıcı düşünme eğilimleri ölçeğinden alınan puanların sınıf öğretmenlerinin mezun oldukları fakülte türüne göre anlamlı bir farklılık oluşturup oluşturmadığını belirlemek amacıyla Kruskal Wallis-H testi uygulanmıştır. Bu testin analiz sonuçları Tablo 9'da görülmektedir.

Tablo 9

Yansıtıcı düşünme eğilimi ölçeğinin puanlarının mezun olunan fakülte türü değişkenine göre Kruskal-Wallis H sonuçları

Ölçek/Alt Boyutlar	Gruplar	N	$\bar{x}$	ss	H	p
Yansıtıcı Düşünme Eğilimi Ölçeği	Eğitim Fakültesi	258	4,56	.38	2,377	0,667
	Fen-Edebiyat	42	4,61	.24		
	Yüksekokul	26	4,42	.53		
	Eğitim Enstitüsü	7	4,61	.39		
	Diğer	61	4,57	.36		
Sürekli ve Amaçlı Düşünme	Eğitim Fakültesi	258	4,35	.54	2,876	0,579
	Fen-Edebiyat	42	4,42	.40		
	Yüksekokul	26	4,19	.62		
	Eğitim Enstitüsü	7	4,53	.43		
	Diğer	61	4,35	.57		
Açık Fikirlilik	Eğitim Fakültesi	258	4,73	.51	5,055	0,282

	Fen-Edebiyat	42	4,77	.35		
	Yüksekokul	26	4,57	.73		
	Eğitim Enstitüsü	7	4,88	.24		
	Diğer	61	4,76	.41		
Sorgulayıcı ve Etkili Öğretim	Eğitim Fakültesi	258	4,79	.40	2,475	0,649
	Fen-Edebiyat	42	4,79	.34		
	Yüksekokul	26	4,63	.69		
	Eğitim Enstitüsü	7	4,77	.29		
	Diğer	61	4,81	.30		
Öğretim Sorumluluğu ve Bilimsellik	Eğitim Fakültesi	258	4,51	.52	1,211	0,876
	Fen-Edebiyat	42	4,61	.35		
	Yüksekokul	26	4,52	.47		
	Eğitim Enstitüsü	7	4,71	.36		
	Diğer	61	4,55	.49		
Araştırmacı	Eğitim Fakültesi	258	4,51	.51	2,049	0,727
	Fen-Edebiyat	42	4,54	.38		
	Yüksekokul	26	4,33	.64		
	Eğitim Enstitüsü	7	4,40	.78		
	Diğer	61	4,45	.55		
Öngörülü ve İçten Olma	Eğitim Fakültesi	258	4,50	.59		
	Fen-Edebiyat	42	4,60	.39	1,440	0,837
	Yüksekokul	26	4,38	.67		
	Eğitim Enstitüsü	7	4,39	.91		
	Diğer	61	4,56	.53		
Mesleğe Bakış	Eğitim Fakültesi	258	4,53	.76		
	Fen-Edebiyat	42	4,55	.89	4,449	0,349
	Yüksekokul	26	4,30	.84		
	Eğitim Enstitüsü	7	4,57	.78		
	Diğer	61	4,64	.70		

*p<0,05

Tablo 9'a göre sınıf öğretmenlerinin mezun oldukları fakülte türünün yansıtıcı düşünme eğilimleri ölçeğinin geneli ve alt boyutlarında anlamlı bir farklılık oluşturmadığı bulgulanmıştır ($p>0,05$). Bu bulgu, sınıf öğretmenlerinin mezun olduğu fakülte farketmeksizin benzer yanıtlar verdiği görülmüştür.

Araştırmanın dördüncü sorusu olan 'Sınıf öğretmenlerinin çocuk haklarına yönelik tutumları; cinsiyete, yaşa, mezun olunan fakülte türüne, kıdem yılına göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?' sorusuna yönelik bulgular incelenmiştir. Sınıf öğretmenlerinin çocuk haklarına yönelik tutum ölçeğinden aldıkları puanların, cinsiyetlerine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla Mann Whitney-U Testi uygulanmıştır. Tablo 10'da bu testin analiz sonuçları verilmiştir.

Tablo 10

Çocuk hakları tutum ölçeği puanlarının cinsiyet değişkenine göre Mann Whitney U sonuçları

Ölçek	Gruplar	N	$\bar{x}$	Ss	Z	p
Çocuk Hakları Tutum Ölçeği	Kadın	288	4,88	.22	-1,631	0,103
	Erkek	106	4,84	.24		

*p<0,05

Tablo 10'a göre sınıf öğretmenlerinin çocuk haklarına yönelik tutumlarının, cinsiyetlerine göre anlamlı bir farklılık oluşturmadığı tespit edilmiştir ($p>0,05$). Kadın ve erkek öğretmenlerin bu ölçeğe verdiği yanıtların benzer şekilde olduğu görülmüştür.

Araştırmanın dördüncü sorusu çerçevesinde çocuk haklarına yönelik tutum ölçeğinden alınan puanların, sınıf öğretmenlerinin yaşına göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla Kruskal Wallis-H Testi uygulanmıştır. Tablo 11'de bu testin analiz sonuçları görülmektedir.

Tablo 11

Çocuk hakları tutum ölçeği puanlarının yaş değişkenine göre Kruskal-Wallis H sonuçları

Ölçek	Gruplar	N	$\bar{x}$	Ss	H	p
Çocuk Hakları Tutum Ölçeği	20-35	54	4,89	.16	4,425	0,490
	36-40	65	4,90	.16		
	41-45	49	4,83	.22		
	46-50	91	4,85	.31		
	51-55	98	4,88	.21		
	56 ve üzeri	37	4,88	.18		

*p<0,05

Tablo 11'e göre sınıf öğretmenlerinin çocuk haklarına yönelik tutumları, sınıf öğretmenlerinin yaşlarına göre anlamlı bir farklılık göstermemiştir ($p>0,05$). Bu bulgu, sınıf öğretmenlerinin çocuk haklarına yönelik tutumlarının yaş aralığı gözetmeden benzer düzeyde olduğunu göstermektedir. Araştırmanın dördüncü sorusu çerçevesinde çocuk haklarına yönelik tutum ölçeğinden alınan puanların, sınıf öğretmenlerinin mesleki kıdem yılına göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla Kruskal Wallis-H Testi uygulanmış ve bulgular Tablo 12'de gösterilmiştir.

Tablo 12

Çocuk hakları tutum ölçeği puanlarının kıdem yılı değişkenine göre Kruskal-Wallis H sonuçları

Ölçek	Gruplar	N	$\bar{x}$	Ss	H	p
Çocuk Hakları Tutum Ölçeği	1-5 Yıl	14	4,86	.21	1,942	0,587
	6-10 Yıl	20	4,91	.12		
	11-15 Yıl	68	4,90	.14		
	16 Yıl ve üzeri	292	4,86	.24		

*p<0,05

Tablo 12'de görülen bu testin analiz sonuçlarına göre sınıf öğretmenlerinin çocuk haklarına yönelik tutumlarının, mesleki kıdem yıllarına göre anlamlı bir farklılık göstermediği belirlenmiştir ($p>0,05$). Sınıf öğretmenlerinin kıdem yılı gözetmeksizin ölçeğe verdiği yanıtların benzer olduğu saptanmıştır.

Araştırmanın dördüncü sorusu çerçevesinde çocuk haklarına yönelik tutum ölçeğinden alınan puanların, sınıf öğretmenlerinin mezun oldukları fakülte türüne göre anlamlı bir farklılık oluşturup oluşturmadığını tespit etmek amacıyla Kruskal Wallis-H Testi uygulanmıştır. Tablo 13, bu testin analiz sonuçlarını göstermektedir.

Tablo 13

Çocuk hakları tutum ölçeği puanlarının mezun olunan fakülte türü değişkenine göre Kruskal-Wallis H sonuçları

Ölçek	Gruplar	N	$\bar{x}$	Ss	H	p
Çocuk Hakları Tutum Ölçeği	Eğitim Fakültesi	258	4,87	.23	0,497	0,974
	Fen-Edebiyat	42	4,87	.18		
	Yüksekokul	26	4,86	.22		
	Eğitim Enstitüsü	7	4,88	.13		
	Diğer	61	4,87	.24		

*p<0,05

Tablo 13'e göre, sınıf öğretmenlerinin çocuk haklarına yönelik tutumlarının, mezun oldukları fakülte türüne göre anlamlı bir farklılık oluşturmadığı tespit edilmiştir ($p>0,05$). Sınıf öğretmenlerinin ölçeğe verdiği yanıtların mezun olunan fakülte türü gözetmeksizin benzer olduğu gözlemlenmiştir.

Araştırmanın beşinci sorusu olan 'Sınıf öğretmenlerinin çocuk haklarına yönelik tutumları ile yansıtıcı düşünme eğilimleri arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?' sorusuna yönelik bulgular incelenmiştir. Değişkenler arasında bulunan ilişkinin yönünü ve gücünü tespit etmek amacıyla çocuk haklarına yönelik tutum ile yansıtıcı düşünme eğilimi ölçeklerine

korelasyon analizi yapılmıştır. Sınıf öğretmenlerinin çocuk haklarına yönelik tutumları ile yansıtıcı düşünme eğilimleri arasındaki ilişkiyi belirlemek için Spearman's rho korelasyon analizi kullanılmıştır. Tablo 14, bu testin analiz sonuçlarını göstermektedir.

Tablo 14

Sınıf öğretmenlerinin yansıtıcı düşünme eğilimleri ile çocuk hakları tutumları arasındaki ilişkiyi gösteren Spearman korelasyon bulguları

Spearman's Rho	1	2	3	4	5	6	7	8	9
1) ÇHTÖ Toplam Puanları	1.000	.388**	.329**	.314**	.272**	.313**	.242**	.350**	.168**
2) YANDE Toplam Puanları	.388**	1.000	.767**	.628**	.620**	.752**	.762**	.728**	.430**
3) Sürekli ve Amaçlı Öğrenme	.329**	.767**	1.000	.412**	.402**	.473**	.446**	.474**	.247**
4) Açık Fikirlilik	.314**	.628**	.412**	1.000	.513**	.389**	.432**	.395**	.285**
5) Sorgulayıcı ve Etkili Öğretim	.272**	.620**	.402**	.513**	1.000	.439**	.472**	.472**	.256**
6) Öğretim Sorumluluğu ve Bilimsellik	.313**	.752**	.473**	.389**	.439**	1.000	.556**	.534**	.269**
7) Araştırmacı	.242**	.762**	.446**	.432**	.472**	.556**	1.000	.597**	.239**
8) Öngörülü ve İçten Olma	.350**	.728**	.474**	.395**	.472**	.534**	.597**	1.000	.232**
9) Mesleğe Bakış	.168**	.430**	.247**	.285**	.256**	.269**	.239**	.232**	1.000

**p<0.01

Tablo 14 incelendiğinde sınıf öğretmenlerinin çocuk haklarına yönelik tutumları ile yansıtıcı düşünme eğilimleri ölçeğinin genelinde ($r=.38$; $p<0,01$) orta düzeyde pozitif yönde bir ilişki bulunmuştur. Ayrıca sınıf öğretmenlerinin çocuk haklarına yönelik tutumları ile yansıtıcı düşünme eğilimlerinin alt boyutlarından sürekli ve amaçlı öğrenme ($r=.32$; $p<0,01$), açık fikirlilik ($r=.31$; $p<0,01$), öğretim sorumluluğu ve bilimsellik ($r=.31$; $p<0,01$), öngörülü ve içten olma ($r=.35$; $p<0,01$) alt boyutlarında ise orta düzeyde ve pozitif yönde; sorgulayıcı ve etkili öğretim ($r=.27$; $p<0,01$), araştırmacı ($r=.24$; $p<0,01$) ve mesleğe bakış ($r=.16$; $p<0,01$) arasında düşük düzeyde ve pozitif yönde bir ilişki bulunmuştur.

4. Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Bu araştırmanın amacı sınıf öğretmenlerinin çocuk haklarına yönelik tutumları ile yansıtıcı düşünme eğilimleri arasındaki ilişki durumunun incelenmesidir. Araştırmada sınıf öğretmenlerinin yansıtıcı düşünme eğilimlerinin çok yüksek düzeyde olduğu bulunmuştur. Bu durum, Schön'ün (1983) 'eylem içinde düşünme' ve 'eylem üzerine düşünme' kavramları çerçevesinde değerlendirildiğinde, öğretmenlerin mesleki deneyimlerini analiz etme, ders uygulamalarını eleştirel bir bakış açısıyla değerlendirme ve pedagojik kararlarını bilinçli bir şekilde şekillendirme eğiliminde olduklarını göstermektedir. Ayrıca, Dewey'in (1933) "bilinçli düşünme" kavramı doğrultusunda, öğretmenlerin sınıf içi etkileşimlerini sorgulayan, problem çözme süreçlerine aktif olarak katılan ve öğretim süreçlerini sürekli olarak geliştirmeye yönelik bir farkındalık geliştirdikleri söylenebilir. Bu bağlamda, öğretmenlerin yansıtıcı düşünme eğilimlerinin yüksek olması, hem bireysel mesleki gelişimlerine hem de öğrenci merkezli öğretim yaklaşımlarının etkili bir şekilde uygulanmasına katkı sağlayan önemli bir unsur olarak değerlendirilmektedir. Bu araştırma bulgusuna benzer biçimde alanyazında da sınıf öğretmenlerinin ve sınıf öğretmeni adaylarının yansıtıcı düşünme eğilimlerinin çok yüksek (Akar, 2019; Temel, 2017) ve yüksek düzeyde (Alkan ve Gözel, 2013; Kaf Hasırcı ve Sadık, 2011; Yıldırım, 2019) olduğunu belirten çalışmalar bulunmaktadır. Bu sonuç sınıf öğretmenlerinin kendi öğrenmesine, kendini eleştirmesine ve değerlendirmesine önem verdiği şeklinde yorumlanabilir. Bunun yanı sıra açık fikirlilik, öngörülü ve içten olma ile mesleğe bakış alt boyutlarında kadınların lehine anlamlı bir farklılık olduğu belirlenmiştir. Alanyazındaki öğretmen ve öğretmen adayları ile yapılan çalışmalar da bu araştırma sonucunu destekler niteliktedir (Dilekli ve Orakçı, 2019; Keskinçilik Yumuşak, 2015; Temel, 2017).

Araştırma bulgularına göre, sınıf öğretmenlerinin yansıtıcı düşünme eğilimleri cinsiyet değişkenine göre incelendiğinde, kadın öğretmenlerin lehine anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Schön'ün (1983) "yansıtıcı pratik" yaklaşımı doğrultusunda, kadın öğretmenlerin sınıf içi uygulamalarını değerlendirme, pedagojik kararlarını sorgulama ve mesleki gelişimlerine yönelik eleştirel düşünme süreçlerini daha aktif şekilde kullanabilmeleri, onların yansıtıcı düşünme eğilimlerinin daha yüksek olmasına katkı sağlayabilir. Bununla birlikte bu sonuç, bireylerin yansıtıcı düşünme gibi bilişsel süreçleri ve çocuk haklarına yönelik tutumlar gibi duyuşsal özellikleri arasındaki ilişkileri ele alan kuramsal yaklaşımlar doğrultusunda değerlendirildiğinde, kadın öğretmenlerin pedagojik farkındalık, empati ve duygusal zekâ gibi özellikleri daha yüksek düzeyde sergileyebilmeleriyle açıklanabilir (Goleman, 1995). Bu durum, kadın öğretmenlerin öğretim süreçlerini daha ayrıntılı analiz etme ve sorgulamalarına, öğrencilerinin bireysel farklılıklarına yönelik daha duyarlı bir yaklaşım sergilemelerine ve eğitim sürecindeki uygulamalarda daha esnek bir yaklaşım sergilemelerine imkan sağladığı düşünülebilir.

Araştırmada sınıf öğretmenlerinin yaşlarına göre yansıtıcı düşünme eğilimleri değerlendirildiğinde anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Bununla birlikte ölçeğin açık fikirlik alt boyutunda 20-35 yaşındaki sınıf öğretmenlerinin 56 ve üzeri yaş aralığındaki sınıf öğretmenlerine göre daha açık fikirli olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Alanyazındaki araştırma sonuçları, mevcut araştırmanın bulgularını desteklemekte olup, öğretmen ve öğretmen adaylarının yansıtıcı düşünme eğilimlerinin yaş değişkenine göre anlamlı bir farklılık oluşturmadığını ortaya koymaktadır. (Davranmaz, 2021; Ergüven, 2011; Levent ve Uçar, 2017; Mansuroğlu, 2019; Şener, 2019; Üstün, 2011). Bu durum, yaşın öğretmenlerin yansıtıcı düşünme becerilerini belirlemede tek başına belirleyici bir faktör olmadığını gösterir. Yansıtıcı düşünme, öğretmenlerin mesleki deneyimlerinin bir sonucu olarak gelişebilecek bir beceri olmakla birlikte, yaşla doğrudan ilişkilendirilen bir faktör olarak ele alınmamaktadır. Araştırma sonucuna göre 20-35 yaş aralığındaki sınıf öğretmenlerinin 56 ve üzeri yaş aralığındaki sınıf öğretmenlerine göre daha açık fikirli olması Mezirow'un (1991) yaşı ilerlemesiyle bireylerin bilişsel tutumlarının daha katı hale geldiğini ifade etmesiyle açıklanabilir. John Dewey'in (1933) Yansıtıcı Düşünme Kuramında açık fikirliliği ön yargılardan uzak, farklı bakış açılarına ve yeni bilgiler öğrenmeye istekli, alternatif çözüm yollarını değerlendirme eğiliminde olması ve öğrenme süreçlerinde esneklik sergilemesiyle ilişkili olduğunu açıklamaktadır. Yaşça daha genç öğretmenlerin açık fikirli olması, mesleki yaşamlarının başlangıcında olmaları sebebiyle öğrenmeye istekli, yeni fikirlere ve yaklaşımlara karşı daha açık olmaları ve gelişen dünyayla beraber eğitim teknolojileriyle iç içe olan eğitim süreçlerine dahil olarak deneyim kazanmaları ile ilişkilendirilebilir. Ayrıca güncel eğitim yaklaşımları öğretmenlerin eleştirel ve yansıtıcı düşünme becerilerine geliştirmesine fazlaca önem vermesi, genç öğretmenlerin bu becerileri erken yaşta kazanmasına etkili olduğu söylenebilir. Diğer yandan 56 ve üzeri yaşta olan öğretmenlerin açık fikirlik düzeyinin düşük olması, zamanla kalıplaşan yargıları, yeni eğitim yaklaşımlarına ve fikirlerine karşı direnç geliştirme olasılığı ya da bu değişimler karşısında yaşanan motivasyon eksikliği ile açıklanabilir. Bununla birlikte, yaşça büyük öğretmenlerin pedagojik anlamda yeterli olmadığı anlamına gelmemekte; sadece öğrenmeye açıklık ve yeni fikirlere karşı esneklik gibi özelliklerin yaşa bağlı olarak değişim gösterdiği anlamına gelebilir.

Araştırmada kıdem yılı değişkenine göre sınıf öğretmenlerinin yansıtıcı düşünme eğilimleri değerlendirildiğinde anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Bu araştırma sonucuyla örtüşen çalışmalar bulunmaktadır (Akar, 2019; Davranmaz, 2021; Ergüven, 2011; Kaf Hasırcı ve Sadık, 2011; Temel, 2017). Diğer yandan alanyazında yapılan bazı araştırmalarda öğretmenlerin yansıtıcı düşünme eğilimiyle mesleki kıdem değişkeni arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur (Dilekli ve Orakçı, 2019; Kılınç, 2010; Üstün, 2011). Literatürde, mesleki kıdemin nitelikli bir öğrenme sürecine dönüşebilmesi için mesleki deneyimler üzerine sorgulama yapılması gerektiği vurgulanmaktadır (Hatton & Smith, 1995). Ayrıca,

yansıtıcı düşünmeyi etkileyen birçok bireysel ve çevresel faktör bulunmaktadır. Öğretmenin öz farkındalığı, öz düzenleme becerisi, öğrenmeye açıklığı ve mesleki doyumu gibi etkenler, yansıtıcı düşünme eğilimlerini doğrudan etkileyebilmektedir (Larrivee, 2000). Araştırmada sınıf öğretmenlerinin yansıtıcı düşünme eğilimlerinin mesleki kıdem değişkenine göre anlamlı bir farklılık oluşturmaması, mesleğin her yılında öğretmenlerin öğrenmeye ve eleştiriye açık olmasıyla açıklanabilir. Bunun yanı sıra öğretim sürecini yürüttükleri okul yönetiminin mesleki gelişim imkanlarını arttırması öğretmenlerin daha fazla öğrenmeye, yeniliğe ve sorgulamaya açık olacakları şeklinde açıklanabilir.

Araştırmada mezun olunan fakülte türü değişkenine göre sınıf öğretmenlerinin yansıtıcı düşünme eğilimleri değerlendirildiğinde anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Bu araştırma sonucuna benzer çalışmalar bulunmaktadır (Kılınç, 2010 ve Üstün, 2011). Diğer yandan yapılan bazı araştırmalarda yansıtıcı düşünme eğiliminin mezun olunan fakülte türü değişkeni açısından anlamlı bir farklılık oluşturduğu görülmüştür (Karadağ, 2010; Kaf Hasırcı ve Sadık, 2011). Araştırmada sınıf öğretmenlerinin yansıtıcı düşünme eğiliminin mezun olunan fakülte türü değişkenine göre farklılaşmaması, mezun olunan fakülte türüne bağımlı olmaksızın kendini öğretmenlik mesleğinde geliştirmeye açık olmaları şeklinde yorumlanabilir. Ayrıca Hatton ve Smith (1995), yansıtıcı düşünme biçiminin yalnızca öğretmenlerin öğretim gördükleri fakültelerdeki aldıkları teorik eğitimle değil, öğrenme süreçlerini sorgulama ve mesleki motivasyonla da geliştiğini belirtmiştir. Bu bağlamda, öğretmenlerin farklı fakültelerden mezun olmalarına rağmen benzer yansıtıcı düşünme düzeylerine sahip olmaları, öğretmen yetiştirme sistemindeki uygulamaların ve pedagojik formasyon programlarının büyük ölçüde benzer içeriklere sahip olmasından kaynaklanması nedeniyle de açıklanabilir.

Araştırmada sınıf öğretmenlerinin çocuk haklarına ilişkin tutumlarının çok yüksek düzeyde olduğu belirlenmiştir. Araştırma bulgularına benzer biçimde öğretmen ve öğretmen adayları ile yapılan araştırmalarda da sınıf öğretmenlerinin çocuk haklarına ilişkin tutumlarının çok yüksek ve yüksek düzeyde olduğu bulunmuştur (Erdoğan, 2018; Ezer ve Ulukaya Öteleş, 2020; Srinivasarao, 2020). Carl Rogers (1969), eğitim sürecinde öğrencinin kendini güvenli bir ortamda hissetmesi, varlığının kabul edilmesi ve sadece çocuk olarak değil birey olarak da değer görmesi gerektiğini vurgular. Sınıf öğretmenlerinin yüksek düzeyde çocuk hakları tutumuna sahip olmaları, bu insani ve etik boyutla da yakından ilişkilidir (Rogers, 1969). Ayrıca çocuğun sadece korunması gereken bir varlık olmadığı hakları olan birer birey olduğu kaçınılmazdır. Öğretmenlerin birer eğitimci rolüyle onların haklarını savunan role büründüğünü gösterir (Verhellen, 1994). Bu nedenle sınıf öğretmenlerinin çocuk haklarına yönelik tutumlarının çok yüksek düzeyde olması demokratik bir sınıf ortamı yaratarak öğrencilerinin katılımcı bir birey olarak haklarını gözettiği ve desteklediği şeklinde yorumlanabilir. Bununla birlikte sınıf öğretmenlerinin bu konu hakkında bilgi sahibi olduğunu ve öğrencilerin haklarına karşı saygılı ve duyarlı olduğu söylenebilir.

Araştırmada cinsiyet değişkeninin sınıf öğretmenlerinin çocuk haklarına yönelik tutumlarını anlamlı düzeyde farklılaştırmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Benzer şekilde alanyazında yapılan araştırmalarda da öğretmen ve öğretmen adaylarının çocuk haklarına yönelik tutumlarının cinsiyet değişkeni açısından anlamlı bir farklılık oluşturmadığı saptanmıştır (Dönmez, 2015 ve Peker, 2020). Bununla birlikte alanyazında öğretmen ve öğretmen adaylarının çocuk haklarına yönelik tutumlarının cinsiyet değişkeni açısından anlamlı bir farklılık oluşturduğunu ortaya koyan araştırmalar da bulunmaktadır (Değirmenci, 2011; Hareket ve Altınok, 2020; Karaman Kepenekçi, 2006). Kepenekçi (2006), özellikle sınıf öğretmenlerinin çocukların bireysel haklarını gözetken uygulamalarla çocuk haklarının en somut şekilde yansıtıldığı profesyonel rol gösterici olduklarını vurgulamaktadır. Bu nedenle öğretmen yetiştirme programlarının verdiği çocuk hakları eğitimi, öğretmenlik mesleğinde çocukların haklarını gözeterek uyumlu tutumlar geliştirmesini sağlar (Karakütük

& Özdemir, 2015). Bu bağlamda sınıf öğretmenlerinin çocuk haklarına yönelik tutumları aldıkları eğitim nedeniyle erkek ya da kadın farketmeksizin benzer pedagojik değerleri içselleştirdiği ve öğretim ortamında benzer tutumlar sergilediği söylenebilir. Tüm bu araştırma sonuçları birlikte değerlendirildiğinde cinsiyetin sınıf öğretmenlerinin çocuk haklarına yönelik tutumlarını farklı durum ve örneklemelere göre farklı biçimde etkilediği söylenebilir.

Araştırmada yaş değişkeninin sınıf öğretmenlerinin çocuk haklarına ilişkin tutumlarını anlamlı düzeyde farklılaştırmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Alanyazında yapılan bazı araştırma sonuçları da bu araştırma sonucuyla benzerlik göstermektedir (Bulut, 2020; Erdoğan, 2018; Peker, 2012). Özellikle sınıf öğretmenleri, öğrencilerle doğrudan etkileşim içinde olmaları sebebiyle çocuk haklarının uygulanmasında belirleyici bir role sahiptir (Demirtaş & Güneş, 2019). Rogers (1969) öğretmenlerin eğitim sürecinde insan merkezli bir yaklaşımı benimsemeleri, yaş farkı olmaksızın çocuk haklarını benimsemelerine olanak sağladığını ortaya koymuştur. Bu bağlamda sınıf öğretmenlerinin yaş farkı gözetmeksizin ortak tutumlar sergilemesi öğretmenlerin benzer toplumsal öğrenme süreçlerinden geçtiklerini göstermektedir. Aynı zamanda sınıf öğretmenlerinin çocuk haklarına yönelik tutumlarında daha çok bireysel farklılıklar, hizmet öncesi ve hizmet içi eğitimlerin etkili olduğu söylenebilir.

Araştırmada kıdem yılı değişkenine göre sınıf öğretmenlerinin çocuk haklarına ilişkin tutumları değerlendirildiğinde anlamlı bir farklılık bulunmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Alanyazında da bu araştırma sonucuyla örtüşen çalışmalar bulunmaktadır (Dönmez, 2015; Erdoğan, 2018; Korkmazer, 2021; Peker, 2012). Eğitim sisteminin çocuk hakları konusuna yaklaşımı, müfredatın bu konuyu ele alma biçimi ve hizmet içi eğitimlerin yetersizliği, öğretmenlerin tutumlarında köklü değişimlerin oluşmasını engelleyebilir (Apple, 2004). Bu bağlamda sınıf öğretmenlerinin çocuk haklarına yönelik tutumlarının kıdem yılına göre farklılaşmaması okul yönetiminin çocuk hakları konusundaki eğitimlere yer vermesi, öğretmenlerin kendini bireysel anlamda geliştirmesi ve çevresel faktörlerin etkisi ile açıklanabilir.

Araştırmada mezun olunan fakülte türü değişkenine göre sınıf öğretmenlerinin çocuk haklarına ilişkin tutumları değerlendirildiğinde anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Peker de (2012) araştırma sonucuna benzer biçimde, sınıf öğretmenlerinin çocuk haklarına yönelik tutumlarının mezun olunan okul değişkenine göre anlamlı bir farklılık oluşturmadığı sonucuna ulaşmıştır. Erdoğan'ın (2018) çalışmasında ise sınıf öğretmenlerinin çocuk haklarına yönelik tutumları, mezun olunan okul türü değişkenine göre anlamlı farklılık oluşturmuştur. Bu bulgu, araştırma bulgusu ile örtüşmemektedir. Eğitim programlarında yer alan ortak modüller, çocuk haklarına duyarlılık kazandırmakta önemli bir rol oynamaktadır (Çoban ve Kağnıcı, 2010). Sonuç olarak sınıf öğretmenlerinin çocuk haklarına yönelik tutumlarının mezun olunan fakülte türüne göre anlamlı bir farklılık göstermemesi fakültelerde çocuk hakları konusunda ortak eğitim süreçlerinden geçtiklerini göstermektedir. Bu bağlamda öğretmenlerin aldıkları hizmet öncesi ve hizmet içi eğitimlerin çocuk haklarına yönelik tutumlarında daha fazla etkisi olduğu söylenebilir.

Araştırmada sınıf öğretmenlerinin yansıtıcı düşünme eğilimleri ile çocuk haklarına yönelik tutumları arasında pozitif yönde ve orta düzeyde bir ilişki bulunmuştur. Sınıf öğretmenlerinin çocuk haklarına yönelik tutumları ile yansıtıcı düşünme eğilimi ölçeğinin sürekli ve amaçlı düşünme, açık fikirlilik, öğretim sorumluluğu ve bilimsellik, öngörülü ve içten olma alt boyutlarında ise orta düzeyde ve pozitif yönde bir ilişki bulunmuştur. Ayrıca sınıf öğretmenlerinin çocuk haklarına yönelik tutumları ile yansıtıcı düşünme eğilimi ölçeğinin sorgulayıcı ve etkili öğretim, araştırmacı ve mesleğe bakış alt boyutlarında pozitif yönde ve düşük düzeyde anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Araştırma sonucunda sınıf öğretmenlerinin çocuk haklarına yönelik tutumları ile yansıtıcı düşünme eğilimleri arasında orta düzeyde ve pozitif yönde bir ilişkinin bulunması, sınıf öğretmenlerinin çocuk haklarına yönelik tutumları artarken yansıtıcı düşünme eğiliminin de

arttığını göstermektedir. Yansıtıcı düşünme, öğretmenlerin kendi önyargılarını, düşüncelerini, değerlerini, yaklaşımlarını ve uygulamalarını sorgulamaya olanak tanır. Bu farkındalık süreci, çocuklara karşı daha duyarlı ve adil bir yaklaşım benimsemesini kolaylaştırır. Aynı zamanda çocuk haklarına yönelik olumlu tutum geliştiren öğretmenler, eğitim-öğretim boyunca sadece bilgileri aktarmakla yetinmeyerek öğrencilerin bireysel farklılıklarını gözetererek onlara güvenli ve adil bir ortam yaratmayı hedefler. Dolayısıyla öğretmenlerin kendilerini sorgulamasıyla gelişen tutumlar doğrudan öğretmenlerin yansıtıcı düşünme eğilimleri ve çocuk haklarına yönelik geliştirdiği tutumlar arasındaki ilişkiyi açıklayabilir.

Araştırmadan elde edilen sonuçlar doğrultusunda bu araştırmada kullanılan değişkenler yerine farklı değişkenler ele alınarak yeni çalışmalar yapılabilir. Bu araştırmanın örneklemini sınıf öğretmenleri oluşturmaktadır. Farklı branştaki öğretmenlerle ya da öğretmen adaylarıyla benzer bir araştırma yapılabilir. Araştırmada nicel araştırma yöntemi kullanılmış olup sınıf öğretmenlerinin yansıtıcı düşünme becerilerini ve çocuk hakları tutumlarını eğitim ortamına ne kadar aktardığı ve uyguladığı konusunda derinlemesine bilgilere sahip olmak amacıyla nitel araştırma yönteminden yararlanılabilir.

ETİK BEYAN

Yapılan bu çalışmada bilimsel, etik ve alıntı kurallarına uyulduğu; toplanan veriler üzerinde herhangi bir tahrifatın yapılmadığı, karşılaşılabilecek tüm etik ihlallerde “Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi ve Editörünün” hiçbir sorumluluğunun olmadığı, tüm sorumluluğun Sorumlu Yazara ait olduğu ve bu çalışmanın herhangi başka bir akademik yayın ortamına değerlendirme için gönderilmemiş olduğu sorumlu yazar tarafından taahhüt edilmiştir.

Kaynakça

- Abrouq, N. (2024). Reflective thinking: From opacity to clarity. *British Journal of Teacher Education and Pedagogy*, 3(1), 87–96.
- Akar, D. (2019). *Tecrübeli ve göreve yeni başlayan sınıf öğretmenlerinin yansıtıcı düşünme eğilimleri ve karar verme stilleri arasındaki ilişki* [Yüksek lisans tezi]. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Alkan, V., & Gözel, E. (2013). Sınıf öğretmeni adaylarının yansıtıcı düşünme becerilerine ilişkin görüşleri. *Education Sciences*, 8(1), 1-12.
- Al-Waly, M. A. L., & Ma'ala, A. G. I. (2021). Primary schools teachers' knowledge regarding child right at Mosul City. *Annals of R.S.C.B.*, 25(4), 16034-16039.
- Apple, M. W. (2004). *Ideology and curriculum* (3. baskı). Routledge Falmer.
- Bulut, A. (2020). Okul öncesi eğitim paydaşlarının çocuk haklarına ilişkin tutumlarının incelenmesi. *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 9(4), 2067-2078.
- Büyüköztürk, Ş. (2011). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı-İstatistik, araştırma deseni, SPSS uygulamaları ve yorum* (15. baskı). Pegem Akademi.
- Creswell, J. W. (2012). *Qualitative inquiry and research design: Choosing among the five traditions* (3. baskı). Sage.

- Çoban, A. E., & Kağnıcı, D. Y. (2010). İnsan hakları eğitiminin öğretmen adaylarının insan haklarına yönelik tutumlarına etkisi. *Eğitim ve Bilim*, 35(155), 78-89.
- Davranmaz, R. (2021). *Okul öncesi öğretmenlerinin yansıtıcı düşünme eğilimleri ile eğitim inançları arasındaki ilişkinin incelenmesi* [Yüksek lisans tezi]. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü.
- Değirmenci, T. (2011). *Öğretmen adaylarının çocuk haklarına ilişkin tutumlarının incelenmesi* [Bildiri sunumu]. 20. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Burdur.
- Demirel, Ö. (2010). *Eğitimde program geliştirme*. Pegem A Yayınları.
- Demirtaş, Z., & Güneş, H. (2019). Sınıf öğretmenlerinin çocuk haklarına ilişkin farkındalık düzeyleri. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 19(1), 45-62.
- Dewey, J. (1933). *How we think: A restatement of the relation of reflective thinking to the educative process*.
- Dilekli, Y., & Orakcı, Ş. (2019). Öğretmenlerin yansıtıcı düşünme becerilerinin çeşitli değişkenlere göre incelenmesi. *OPUS Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 11(18), 1517-1539.
- Dönmez, T. (2015). *İlkokul sınıf öğretmenlerinin sınıf yönetimi profilleri ile çocuk haklarına yönelik tutumları arasındaki ilişki* [Yüksek lisans tezi]. Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Erdoğan, B. (2018). *Sınıf öğretmenlerinin kültürlerarası duyarlılıkları ve çocuk haklarına yönelik tutumlarının incelenmesi* [Yüksek lisans tezi]. Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Ergüven, S. (2011). *Öğretmenlerin yansıtıcı düşünme becerilerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Niğde Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Ezer, F., & Ulukaya Öteleş, Ü. (2020). Çocuk haklarına yönelik tutumun belirlenmesi: Nicel bir araştırma. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(37), 48-58.
- Fraenkel, J. R., & Wallen, N. E. (2011). *How to design and evaluate research in education* (8. baskı). McGraw-Hill.
- Goleman, D. (1995). *Duygusal zekâ* (B. Seçkin Yüksel, Çev.). Varlık Yayınları.
- Hatton, N., & Smith, D. (1995). Reflection in teacher education: Towards definition and implementation. *Teaching and Teacher Education*, 11(1), 33-49.
- Kaf Hasırcı, Ö., & Sadık, F. (2011). Sınıf öğretmenlerinin yansıtıcı düşünme eğilimlerinin incelenmesi. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 20(2), 195-210.
- Karadağ, M. (2010). *Sosyal bilgiler öğretmenlerinin yansıtıcı düşünme düzeylerinin incelenmesi (Şanlıurfa ili örneği)* [Yüksek lisans tezi]. Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

- Karakütük, K., & Özdemir, Y. (2015). Öğretmen adaylarının çocuk hakları konusundaki tutumları. *Eğitim ve Bilim*, 40(180), 121-132.
- Karaman Kepenekçi, Y. (2006). A study of university students' attitudes towards children's rights in Turkey. *The International Journal of Children's Rights*, 14, 307-319.
- Karasar, N. (2012). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Bilim Kitap Kırtasiye Yayınevi.
- Keskinkılıç Yumuşak, G. (2015). Öğretmen adaylarının yansıtıcı düşünme eğilimleri ve mesleğe yönelik tutumları. *Bartın University Journal of Faculty of Education*, 4(2), 466-481.
- Kılınç, H. H. (2010). *İlköğretim birinci ve ikinci kademe öğretmenlerinin yansıtıcı düşünme eğilimleri* [Yüksek lisans tezi]. Fırat Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Korkmazer, İ. (2021). *Sınıf öğretmenlerinin duygusal zekâ düzeyleri ile çocuk haklarına yönelik tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi* [Yüksek lisans tezi]. Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü.
- Larrivee, B. (2000). Transforming teaching practice: Becoming the critically reflective teacher. *Reflective Practice*, 1(3), 293-307.
- Levent, F., & Uçar, M. E. (2017). Öğretmen adaylarının yansıtıcı düşünme eğilimlerinin incelenmesi. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 5(42), 147-165.
- Lundy, L. (2019). "İfade hakkı" yeterli değil: Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi 12. maddenin kavramsallaştırılması. *Medeniyet ve Çocuk Dergisi*, 4(8), 87-106.
- Mansuroğlu, C. (2019). *Öğretmenlerin eğitim programı okuryazarlıkları ile yansıtıcı düşünme eğilimlerinin incelenmesi* [Yüksek lisans tezi]. Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Mezirow, J. (1991). *Transformative dimensions of adult learning*. Jossey-Bass.
- Millî Eğitim Bakanlığı. (2006). *Öğretmenlik mesleği genel yeterlikleri*. Öğretmen Yetiştirme ve Eğitimi Genel Müdürlüğü.
- Peker, R. (2012). *Sınıf öğretmenlerinin demokratik tutumları ile çocuk haklarına yönelik tutumlarının değerlendirilmesi (Manisa ili örneği)* [Yüksek lisans tezi]. Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Pilatin, G. (2019). *Okul öncesi öğretmen adaylarının çocuk haklarına ilişkin tutumlarının incelenmesi* [Yüksek lisans tezi]. Trakya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Rogers, C. R. (1969). *Freedom to learn: A view of what education might become*. Merrill.
- Schön, D. A. (1983). *The reflective practitioner: How professionals think in action*.
- Semerci, Ç. (2007). Öğretmen ve öğretmen adayları için yansıtıcı düşünme eğilimi (YANDE) ölçeğinin geliştirilmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 7(3), 1351-1377.

- Srinivasarao, M. (2020). Awareness of child rights education among primary school teachers. *International Journal of Multidisciplinary Educational Research*, 9-12(8), 13-17.
- Şener, N. A. (2019). *Sınıf öğretmenlerinin yansıtıcı düşünme eğilimleri ve çevre bilinci arasındaki ilişki: Bursa ili Nilüfer ilçesi örneği* [Yüksek lisans tezi]. Celal Bayar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Taggart, G. L., & Wilson, A. P. (2005). *Promoting reflective thinking in teachers*. Corwin Press.
- Temel, Ş. (2017). *Sınıf öğretmenleri ve sınıf öğretmeni adaylarının yansıtıcı düşünme eğilimlerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi* [Yüksek lisans tezi]. Gaziantep Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Üstün, G. (2011). *Sınıf öğretmenlerinin yansıtıcı düşünme eğilimleri ile demokratik tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi* [Yüksek lisans tezi]. Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Verhellen, E. (1994). Children's rights and education. İçinde B. Franklin (Ed.), *The new handbook of children's rights* (ss. 43–60). Routledge.
- Yavuzer, H. (2009). *Çocuk ve suç*. Remzi Kitabevi.
- Yıldırım, Ö. (2019). *Sınıf öğretmeni adaylarının yansıtıcı düşünme eğilimleri ve öğretme öğrenme anlayışlarının incelenmesi* [Yüksek lisans tezi]. Celal Bayar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü

Extended Abstract

Introduction

Primary school teachers play an active role in raising awareness of children's rights. The ability of primary school teachers to engage in reflective thinking enables them to be aware of their own knowledge and attitudes towards children's rights and to subjectively evaluate their own practice. Reflective teachers can evaluate the teaching environment from a critical perspective and recognize the value of constructive criticism of their teaching methods and techniques as a means of enhancing their academic and professional development. In this context, the aim of the study is to explore the relationship between primary school teachers' attitudes towards children's rights and their reflective thinking tendencies.

Method

In this study, single and relational survey model, one of the quantitative research types, was utilised. The population of the study consisted of 13281 primary school teachers working in public schools in Izmir and the sample consisted of 394 primary school teachers (288 female, 106 male) determined by cluster sampling. Data were collected using the personal information form developed by the researchers, the Attitude Towards Children's Rights Scale (ATCR) developed by Karaman Kepenekçi (2006), and the Teacher Reflective Thinking Dispositions Scale (TRS) developed by Semerci (2007). Mann-Whitney U and Kruskal-Wallis tests, as well as Spearman's Rho correlation test, were used to analyze the data.

Results

The results of the study showed that primary school teachers' attitudes towards children's rights and their reflective thinking tendencies were at a high level. However, no significant discrepancy was found between the attitudes of

primary school teachers towards children's rights and the variables studied (gender, age, professional seniority, type of faculty). The study revealed a significant discrepancy between the gender variable and the sub-dimensions of open-mindedness, foresight, and sincerity, as well as the perception of the profession of reflective thinking dispositions among primary school teachers. In addition, a significant divergence was observed between the sub-dimension of open-mindedness and the age variable. The results of the research indicated a moderate positive correlation between primary school teachers' attitudes towards children's rights and their reflective thinking dispositions.

Discussion

The study found that primary school teachers exhibited a significantly high level of reflective thinking tendencies. This research finding is in line with other studies in the literature (Akar, 2019; Alkan & Gözel, 2013; Temel, 2017). The study found no statistically significant differences in the reflective thinking tendencies of primary school teachers grouped by age. The results of the present study are consistent with the findings of previous research in this area (Davranmaz, 2021; Ergüven, 2011; Levent & Uçar, 2017; Mansuroğlu, 2019; Şener, 2019; Üstün, 2011). When assessing the reflective thinking tendencies of primary school teachers according to the grade level variable, no significant differences were found. Studies in the literature also support this research result (Alkan & Gözel, 2013; Sadık & Kaf Hasırcı, 2011; Üstün, 2011). In this study, no significant correlation was found between the reflective thinking tendencies of primary school teachers and the type of faculty from which they graduated. This finding is consistent with the results of other studies on this topic (Kılınç, 2010 & Üstün, 2011). According to the study, primary school teachers' attitudes about children's rights were notably good. This result is consistent with other research in the field (Srinivasarao, 2020; Ezer & Ulukaya Öteleş, 2020; Erdoğan, 2018). The study found that opinions about children's rights among primary school teachers were not significantly influenced by the gender variable. This conclusion is also supported by the research (Dönmez, 2015; Peker, 2020). The study found that primary school teachers' attitudes about children's rights were not significantly influenced by their age. The results of this study seem to be in line with some of the findings of earlier research studies (Bulut, 2020; Erdoğan, 2018; Peker, 2012). Peker (2012) reached a similar conclusion in his study. The study concluded that there was no significant difference in the attitudes of primary school teachers towards children's rights when evaluated according to the seniority year variable. This result is supported by other studies in the literature (Dönmez, 2015; Erdoğan, 2018; Korkmazer, 2021; Peker, 2012). When comparing the opinions of primary school teachers regarding children's rights by the type of faculty they graduated from, the study found no statistically significant differences. These results are consistent with those of Peker (2012), who found no discernible variations in attitudes regarding children's rights based on the type of school attended. The study found that primary school teachers' opinions regarding children's rights and their reflective thinking dispositions were positively and moderately correlated.

Pedagogical Implications

Other studies can be carried out using different variables and a different study group than those utilized in this one. Although a quantitative research approach was employed in this study, qualitative research approaches can be applied in other studies. Reflective thinking classes, seminars, and in-service training can be offered to primary school teachers.